

УДК 336.719

АНІСІМОВА Лідія, аспірант кафедри банківської справи КНТЕУ

ТРАНСПАРЕНТНІСТЬ СТРЕС-ТЕСТУВАННЯ КРЕДИТНОГО РИЗИКУ БАНКІВ

Розглянуто сутність та надано визначення поняття "транспарентність стрес-тестування", розкрито його особливості для кредитного ризику банків. Проаналізовано

© Анісімова Л., 2015

ISSN 1727-9313. ВІСНИК КНТЕУ. 2015. № 4 91

транспарентність стрес-тестування кредитного ризику в зарубіжних та вітчизняних банках, а також розроблено пропозиції щодо підвищення її рівня в Україні.

Ключові слова: ризик-менеджмент, стрес-тестування, кредитний ризик банків, транспарентність, наглядовий орган.

Анисимова Л. Транспарентность стресс-тестирования кредитного риска банков. Рассмотрена суть и дано определение понятия "транспарентность стресс-тестирования", раскрыты его особенности для кредитного риска банков. Проанализирована транспарентность стресс-тестирования кредитного риска в зарубежных и отечественных банках, а также разработаны предложения по повышению ее уровня в Украине.

Ключевые слова: риск-менеджмент, стресс-тестирование, кредитный риск банков, транспарентность, наблюдательный орган.

Постановка проблеми. Сучасні тенденції розвитку фінансового сектора вимагають від бізнесу, у тому числі й банків, відкритості та прозорості ведення своєї діяльності, а тому до недавнього часу нове для вітчизняної науки поняття "транспарентність" дедалі частіше стає об'єктом дослідження та предметом гострих дискусій. Транспарентність справедливо протиставляється невизначеності, а остання, в свою чергу, наражає на вагомій ризику всіх суб'єктів ринку і може спричинити значні збитки.

Транспарентність стрес-тестування кредитного ризику здатна суттєво підвищити довіру до банків з боку кредиторів, інвесторів та населення, а також активувати діяльність усіх учасників ринку. Формування відкритого середовища у сфері проведення стрес-тестів (СТ) кожним банком забезпечить стабільність функціонування банківської системи загалом, а тому дослідження зазначеного економічного явища є актуальним та важливим на сучасному етапі розвитку банківського сектора.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідженням різних аспектів транспарентності банківської діяльності займалися такі зарубіжні та вітчизняні вчені, як Б. Вінклер, Р. Дж. Кемпбелл, Р. Лукас, Р. Л. Міллер (визначення сутності, принципів, необхідності та обґрунтування зв'язку між рівнем транспарентності та ринковою дисципліною банків), Т. Гончаренко (розвиток банківської системи в умовах транспарентності), Л. Дроздовська (транспарентність банківської системи як елемент ризику та необхідна умова існування фінансового посередництва), А. Літовських (вивчення впливу транспарентності на діяльність банківського сектора), а також С. Моїсєєв, А. Максимова, Т. Савченко, О. Чуб [1–4] та ін. Однак вивчення сутності та необхідності транспарентності стрес-тестування банківських ризиків, а особливо кредитного, як одного з найсуттєвіших у банківській діяльності, потребує ґрунтового теоретичного та практичного дослідження.

Метою статті є розкриття теоретико-методичних та практичних засад забезпечення транспарентності стрес-тестування кредитного ризику банків для підтримки фінансової стабільності банківської системи країни.

Відповідно до поставленої мети сформульовано та вирішено такі завдання: розглянуто сутність транспарентності банківської діяльності; надано визначення поняття "транспарентність стрес-тестування" та розкрито його особливості для кредитного ризику банків (КРБ); досліджено вплив транспарентності стрес-тестування кредитного ризику на діяльність банків; проаналізовано транспарентність стрес-тестування кредитного ризику в зарубіжних та вітчизняних банках; розроблено пропозиції щодо підвищення рівня транспарентності стрес-тестування кредитного ризику банківської системи України.

Об'єктом дослідження виступають окремі банки та банківська система країни, а *предметом* – транспарентність стрес-тестування кредитного ризику в банківській сфері.

Матеріали та методи. Інформаційна база дослідження транспарентності стрес-тестування КРБ сформована з таких джерел, як наукові статті за цією тематикою, офіційні сайти провідних банків світу та інтернет-джерела економічних новин. Розкриття мети та завдань наукової статті проводилося на основі використання загальнонаукових методів пізнання (під час дослідження сутності транспарентності кредитного ризику, його особливостей); системного підходу (при аналізі рівня транспарентності зарубіжних та вітчизняних банків).

Результати дослідження. Сучасні фінансові умови, які характеризуються посиленнями глобалізаційними процесами, високою волатильністю ринкової кон'юнктури та складнопередбачуваними економічними кризами, вимагають від банківської системи відкритої для ринку політики, особливо при прийнятті рішень, стратегії розвитку та оцінюванні результатів діяльності. Тому транспарентність сьогодні є важливою характеристикою як банків, так і центрального банку будь-якої країни.

Дослівний переклад на українську мову терміна "транспарентність" (від англ. "*transparency*") означає "прозорість". Поряд з цим тлумаченням у науковій літературі також вживаються терміни "відкритість", "гласність", "підзвітність", які подекуди навіть розглядаються як синоніми, що створює певну термінологічну невизначеність та плутанину у розкритті сутності зазначених категорій [4, с. 136]. Однак українські науковці вважають за доцільне застосовувати саме термін "транспарентність" для позначення стану повної поінформованості про певний об'єкт або процес, уникаючи тим самим термінологічних ускладнень.

За визначенням НБУ, транспарентність – це розкриття банком усім зацікавленим особам (кредиторам, інвесторам, громадськості) інформації щодо цілей діяльності, правових, інституційних і економічних основ, принципів рішень і їх обґрунтування, даних та інформації, прямо або опосередковано пов'язаних з діяльністю банку, а також умов підзвітності в повному обсязі, доступній формі та на своєчасній основі. Транспарентність доцільно розглядати за двома рівнями: центрального банку та банків.

На рівні центрального банку транспарентність може бути реалізована на основі висвітлення цілей, процедур, процесу реалізації грошово-кредитної політики, економічних даних, розкриття інформації про результати та ефекти політики, а також помилки та витрати регулювання, включаючи точність прогнозів [5]. Так, Європейський центральний банк, Федеральна резервна система, Банк Англії, Центральний Банк Канади, Нової Зеландії, Швеції у своїй діяльності керуються зазначеними принципами [4, с. 305].

На другому рівні – окремих банків – важливими є повнота, обґрунтованість та достовірність звітної інформації про здійснені операції, їх характер і обсяг, наявність фінансових ресурсів і напрямків їх використання, ризику банківської діяльності та ін. [3, с. 289].

З огляду на викладене доцільно *транспарентність стрес-тестування* тлумачити як розкриття інформації щодо процедури проведення стрес-тестів з метою об'єктивної оцінки зовнішніми суб'єктами (кредиторами, інвесторами, громадськістю) функціонування, ефективності діяльності та стійкості як окремих банків, так і банківської системи загалом. Транспарентність проведення стрес-тестів кредитного ризику (КР), як одного з найбільш вагомих у роботі банків, характеризується інформаційною відкритістю, гласністю, публічністю центрального банку та/або окремого банку щодо процедури стрес-тестування (СТ), враховуючи висвітлення методології, часових горизонтів, характеристики макро- та/або мікроекономічних факторів, результатів проходження стрес-тестів тощо з метою подальшого прогнозування та аналітики впливу КР на діяльність банківського сектора та/або окремого банку.

Рівень транспарентності стрес-тестування КР відрізняється від інших видів ризику банківської діяльності лише змістом викладеної інформації. Однак розкриття інформації щодо проведення стрес-тестів КРБ повинно будуватися на таких вимогах:

- відкритість (результати стрес-тесту КР не мають конфіденційного характеру, тому банки можуть розміщувати їх у проміжних та/або річних звітах);
- повнота (банкам слід розкривати результати стрес-тесту КР у такому обсязі, аби забезпечити релевантною інформацією потенційних та наявних кредиторів та позичальників, так, щоб було доступно висвітлено поточне фінансове становище установи);
- значущість (інформація щодо стрес-тестування КР повинна відповідати складності, структурі, економічній значимості та профілю ризиків банку в цілому);
- своєчасність (інформаціюбанкам слід висвітлювати з мінімальним запізненням, аби кредитори та позичальники змогли прийняти оперативні рішення);
- цілісність звітування (результати стрес-тесту КР потрібно розміщувати у затверджених національним регулятором формах, аби уникнути незрозумілості при формуванні зведених результатів нацбанком).

У 2010 р. Базельський комітет з банківського нагляду опублікував "Принципи посилення корпоративного управління". Особлива увага приділялася ролі керівних органів банку, незалежності ризик-менеджменту та моніторингу ризиків на всіх рівнях банку. Один з розділів цього документа, а саме принцип 14, стосується і транспарентності банківської діяльності. Стосовно стрес-тестування ризиків та відкритості його результатів у зазначеному розділі не йдеться, однак зазначається, що банки повинні "розкривати інформацію про ключові аспекти толерантності/апетиту до ризику (у межах належної конфіденційності) з описом процесів виявлення ризиків та дій керівництва щодо цього" [1, с. 30].

Транспарентність стрес-тестування кредитного ризику також слід аналізувати як на рівні центрального банку, так і стосовно окремих банків. Розглянемо вплив висвітлення результатів стрес-тестів на діяльність банківської системи країни загалом.

Оприлюднення результатів стрес-тестів КР окремим банком надасть важливу інформацію потенційним та можливим кредиторам чи позичальникам щодо ефективності діяльності банку, його прибутковості, платоспроможності та ліквідності у разі найбільш складних економічних умов. Іншими словами, зовнішні суб'єкти банку матимуть цінний інструмент для аналізу та прогнозування, що позбавить їх ризику невизначеності та спонукатиме до капіталовкладень.

Позитивні результати стрес-тестування ризиків, у тому числі й кредитного, можуть слугувати сигналом для всіх учасників ринку щодо активізації їх діяльності, а негативні, навпаки, здатні посягти паніку. Незважаючи на цей факт, публікація результатів стрес-тестування національним банком зі списками банків, які не витримали стрес-тест, виправдовує себе, оскільки таким чином усі без винятку банківські установи зможуть своєчасно зміцнювати власну капітальну базу. При цьому буде підтримуватись репутація національного регулятора як органу, який контролює ситуацію на банківському ринку, і довіра до нього з боку суспільства тільки зростатиме.

Таким чином, відкритість у сфері оприлюднення результатів стрес-тестування кредитного ризику повинна забезпечити:

- підтримку стабільності банків, що виражатиметься у захисті інтересів їх вкладників та кредиторів;
- раціоналізацію механізму контролю (пошук шляхів мінімізації ризику, об'єктивна оцінка репутації банку, розвиток ризик-менеджменту);
- підвищення якості роботи банку та розвиток банківського обслуговування.

Рівень транспарентності центрального банку оцінюють за допомогою спеціального бального індексу, який складається з елементів, що характеризують кожен вид транспарентності. Центральний банк може набрати від 0 (повна закритість) до 15 балів (максимальна прозорість) [5].

У межах дослідження рівня прозорості стрес-тестування КР центральними банками окремих країн (макрорівень) проаналізовано їх звітність щодо повноти розкриття відповідної інформації (табл. 1). Аналіз країн Єврозони здійснено на основі даних Комісії з нагляду за Європейськими банками. Згідно з даними табл. 1 найбільш прозорими є ФРС та *CEBS*, які розкривають усі дані щодо СТ. Якщо їх результати прийняти за 100 % (повне розкриття інформації), то, відповідно, центральні банки Росії, Казахстану та Польщі мають показник прозорості 87.5 %, оскільки з 8 представлених критеріїв оприлюднюють лише 7.

Менш прозорими є Резервний банк Нової Зеландії та Центральний банк Японії (75 %). Центральний банк Республіки Білорусь отримав показник прозорості 62.5 %. Національний банк України зовсім не публікує звітність стосовно стрес-тестів вітчизняної банківської системи.

Нині в Україні дуже низький рівень прозорості СТ усіх банківських ризиків. Поки банківська система України тестувалася лише чотири рази – у 2008, 2010, 2012 та 2014 рр. [6]. Результати або зовсім не оприлюднювалися, або мали поверхневий характер. Стрес-тест, де бралися показники 35 банків станом на 1 січня 2014 р. виявив, що у великих і найбільших банках не вистачає 66 млрд грн капіталу. Дев'ять системних банків, крім ПУМБ, Альфа-Банку, Сбербанку Росії і Райффайзен Банку Аваль, треба докапіталізувати на 56 млрд грн, а 17 великих – усього на 10 млрд грн. "Лідером" щодо збитковості серед найбільших банків, за кваліфікацією НБУ, став державний Укрексімбанк, який за дев'ять місяців зарезервував під кредитний портфель більш 9 млрд грн. У підсумку його збиток за той же період становив майже 4 млрд грн. На другому місці по збитковості знаходиться Укрсоцбанк (*Unicredit Bank*) з негативним результатом у 1.5 млрд грн. Фінусанова зарезерувала під кредити 2 млрд грн. Відзначився і другий "європеець" у списку найбільших – Райффайзен Банк Аваль, показавши збиток у 1.4 млрд грн [7]. Відповідно до результатів останнього стрес-тесту НБУ заявив про готовність тестувати банки у 2015 р.

Асиметрія інформації, яка нині існує в Україні стосовно методології та результатів стрес-тестування, перетворює цей цінний інструмент у чергову бюрократичну процедуру. Так, зазвичай позиція НБУ щодо прозорості процедури СТ полягає у тому, що національний регулятор не хоче оприлюднювати інформацію через можливу неправильну її трактовку з боку засобів масової інформації і через них громадськості [2, с. 315].

Аналіз поточної ситуації щодо прозорості СТ КР у вітчизняних банках (на мікрорівні) проведено на основі даних річної фінансової звітності. Здійснено вибірку у межах п'яти найбільших банків кожної групи банківської системи України. Фінансова звітність банків досліджувалася на наявність інформації щодо проведення стрес-тестів кредитного ризику та відомостей щодо їх результатів.

Таблиця 1

Рівень прозорості стрес-тестування кредитного ризику центральними банками окремих країн світу *

Центральний банк країни	Звіт, де розкривається інформація щодо СТ	Визначення ключових ризиків, їх опис	Опис підходів до СТ, у т.ч. СТ КР	Опис макроекономічної моделі	Опис сценаріїв СТ, у т.ч. СТ КР	Основні характеристики сценаріїв СТ (результати), у т.ч. СТ КР	Необхідність докапіталізації банківського сектора	Банки, які витримали СТ, у т.ч. СТ КР
Центральний банк Росії	Звіт щодо розвитку банківського сектора та банківського нагляду	Так	Так (аналіз чутливості та сценарний аналіз)	Так	Так (песимістичний та екстремальний)	Так	Так, зазначено суму докапіталізації	Не зазначено
Центральний банк Республіки Білорусь	Фінансова стабільність у Республіці Білорусь	Так (наведено діаграму ризиків, зважених за своєю значимістю)	Так (сценарний аналіз)	Ні	Так (4 сценарії)	Так	Ні	Не зазначено
Центральний банк Казахстану	Звіт щодо фінансової стабільності Казахстану	Так	Так (сценарний аналіз)	Так	Так (базовий та стресовий)	Так	Так, зазначено суму докапіталізації	Не зазначено
Комісія з нагляду за Європейськими банками (CEBS)	Результати стрес-тестування банків ЄС	Так	Так (сценарний аналіз)	Так	Так (базовий та стресовий)	Так	Так, зазначено суму докапіталізації	Зазначено

Закінчення табл. 1

Центральний банк країни	Звіт, де розкривається інформація щодо СТ	Визначення ключових ризиків, їх опис	Опис підходів до СТ, у т.ч. СТ КР	Опис макроекономічної моделі	Опис сценаріїв СТ, у т.ч. СТ КР	Основні характеристики сценаріїв СТ (результати), у т.ч. СТ КР	Необхідність докапіталізації банківського сектора	Банки, які витримали СТ, у т.ч. СТ КР
Центральний банк Японії	Звіт "Фінансова система"	Так	Так (сценарний аналіз)	Так	Так (базовий, економічного спаду та підвищення волатильності відсоткової ставки)	Так	Ні	Не зазначено
Федеральна Резервна Система (ФРС) США	Методологія стрес-тестування та його результати	Так	Так (сценарний аналіз)	Так	Так (базовий, стресовий та різко-стресовий)	Так	Так, зазначено суму докапіталізації	Зазначено
Центральний банк Польщі	Звіт з фінансової стабільності	Так	Так (сценарний аналіз)	Так	Так (базовий та шоковий)	Так	Так, зазначено суму докапіталізації	Не зазначено
Резервний банк Нової Зеландії	Звіт з фінансової стабільності	Так	Так (сценарний аналіз)	Так	Так, (сценарій А та сценарій В)	Так	Ні	Не зазначено
Національний банк України	-	-	-	-	-	-	-	-

* Наведено дані щодо наявності чи відсутності відповідної інформації у вільному доступі (розроблено автором за результатами звітності центральних банків окремих країн, розміщеної на їх веб-сайтах).

Дослідження транспарентності СТ КР вітчизняних банків дало невтішні результати. Так, жоден з обраних банків не розглядає стрес-тестування як інструмент управління ризиками. Українські банки взагалі не висвітлюють інформацію щодо схильності до ризику, а також їх економічну значущість. У примітках "Управління ризиками" наводиться загальна інформація щодо організаційної структури ризик-менеджменту, дані за всіма ризиками банку тощо. Стосовно КР усі банки оприлюднюють інформацію щодо етапів процесу, принципів, заходів і контролю управління ризиком, якості кредитного портфеля, концентрації ризику, лімітування та нормативів ризику. Такі банки, як Укрексімбанк та ОТП на своїх інформаційних сайтах лише згадують про складений стрес-тест у рамках проведеного тестування вітчизняної банківської системи у 2014 р.

Банки Росії, США, Канади, країн Євросоюзу та інших провідних країн світу більш широко розкривають інформацію стосовно кредитного ризику та процедури стрес-тестування у своїх річних звітах (табл. 2). Крім організаційних моментів, окремі банки висвітлюють методологічні аспекти управління ризиками, згадуючи СТ як важливий інструмент ризик-менеджменту. У звітах можна знайти інформацію щодо макроекономічних факторів, які використовуються при СТ як кредитного, так й інших ризиків банку, а також опис стресових сценаріїв. Зазвичай зарубіжні банки зобов'язані центральним банком до регулярного стрес-тестування всіх ризиків, притаманних їх діяльності.

Найбільш транспарентними залишаються американські та європейські банки, зокрема 100 % розкриття інформації наведено у звітності німецького *Deutsche Bank* та американських *Morgan Stanley* і *Bank of America*. Менш транспарентним (80 %) є Сбербанк Росії. Рівень оприлюднення інформації щодо процедури стрес-тестування кредитного ризику у межах 60 % мають російський Банк Москви, білоруський Абсолютбанк та польський *Aliorbank*. Найменш транспарентними (40 %) згідно з результатами проведеного дослідження є білоруський Беларусбанк, казахський Казкомерцбанк, вітчизняні Приватбанк та Укрексімбанк.

Надто низький рівень транспарентності СТ не тільки КР, а й усіх банківських ризиків в Україні суттєво гальмує розвиток банківського сектора країни. Національному банку слід ґрунтовно підійти до вирішення зазначеної проблеми, що забезпечить ефективність системи управління банківськими ризиками на рівні окремих вітчизняних банків та банківської системи в цілому.

Таким чином, з метою підвищення транспарентності стрес-тестування кредитного ризику доцільно здійснити комплекс заходів.

По-перше, зобов'язати вітчизняні банки щонайменше до щорічного обов'язкового стрес-тестування кредитного ризику. Зарубіжна практика свідчить, що СТ два та більше разів на рік притаманно для мінливого економічного середовища країн, а також у разі погіршення

економічних та/або політичних умов. В умовах високої волатильності вітчизняного ринку банкам доречно проводити ще й проміжні стрес-тести, що підвищить точність їх результатів та не призведе до несподіванок, оскільки матиме більш "заспокійливий" характер для їх керівництва, НБУ та широкого кола громадськості.

Таблиця 2

**Рівень транспарентності стрес-тестування кредитного ризику
окремими банками***

Банк	Повно-важення органів управління ризиками	Оцінка кредитного ризику	Методологічні аспекти СТ КР	Інформація щодо проведення СТ КР	Інформація щодо результатів СТ КР
Сбербанк Росии (Росія)	Так	Так	Так	Так	Ні
Банк Москвы (Росія)	Так	Так	Ні	Так	Ні
Абсолютбанк (Білорусь)	Так	Так	Ні	Так	Ні
БеларусБанк (Білорусь)	Так	Так	Ні	Ні	Ні
Казкоммерц-банк (Казахстан)	Так	Так	Ні	Ні	Ні
Morgan Stanly (США)	Так	Так	Так	Так	Так
Bank of America (США)	Так	Так	Так	Так	Так
Deutsche Bank (Німеччина)	Так	Так	Так	Так	Так**
Aliorbank (Польща)	Так	Так	Ні	Так	Ні
Приватбанк (Україна)	Так	Так	Ні	Ні	Ні
Укрексімбанк (Україна)	Так	Так	Ні	Ні	Ні

* Наведено дані щодо наявності чи відсутності відповідної інформації у вільному доступі (розроблено автором на основі даних звітності, розміщеної на веб-сайтах банків).

** У межах стрес-тесту CEBS.

НБУ прийняв Методичні рекомендації щодо організації та функціонування систем ризик-менеджменту в банках (постанова від 2 серпня 2004 р. № 361), а також Методичні рекомендації щодо порядку проведення стрес-тестування в банках України (постанова від 6 серпня 2009 р. № 460), однак вони мають лише рекомендаційний характер.

По-друге, у річних фінансових звітах, крім загальної інформації щодо організаційної структури ризик-менеджменту, етапів процесу, принципів, заходів і контролю управління КР, якості кредитного портфеля, географічної концентрації, лімітування та нормативів ризику, необхідно обов'язково розкривати кількісні дані щодо рівня КР, толерантності/апетиту до нього, його економічну значущість, а також розмір капіталу на його покриття. Запропоновано таку структуру формату розділу "Управління кредитним ризиком": загальна характеристика КР; ключові аспекти системи управління КР (мета, принципи управління, організаційна структура); контроль та моніторинг КР; система лімітів КР (у т.ч. по кожній лінії бізнесу); оцінка КР; система внутрішніх кредитних рейтингів банку; методи та інструменти управління КР (у т.ч. методичний підхід до стрес-тестування кредитного ризику); обсяг простроченої заборгованості банку та її динаміка; формування резерву під КР; рівень концентрації великих кредитних ризиків; "апетит" та толерантність банку до КР та величина капіталу на його покриття.

По-третє, згідно з Міжнародними стандартами фінансової звітності розробити національні стандарти оприлюднення інформації з обов'язковим розділом щодо СТ КР, у якому повинен зазначатися аналітичний інструментарій стрес-тесту кредитного ризику, який використовує банк, що включає: опис економічного середовища, стресових сценаріїв, суттєві шоки та їх вплив; методологію (табл. 3); роль керівництва у процедурі стрес-тестування; звітність за результатами проведеного стрес-тесту (табл. 4).

Таблиця 3

Основні характеристики сценаріїв стрес-тесту кредитного ризику банку *

Показник	Сценарій 1	Сценарій 2	Значення попереднього року
Темп приросту ВВП, %			
Темп приросту інвестицій, %			
...			

* Побудовано автором на основі звітності зарубіжних банків.

Таблиця 4

Результати стрес-тесту кредитного ризику банку *

Показники	01.01.20...р.	01.10.20...р.	01.01.20...р.	Зміна за 3 міс.	Зміна за 12 міс.
Норматив достатності капіталу, %					
Фактичне значення					
Розрахункове значення					
Зміна					

Закінчення табл. 4

Показники	01.01.20...р.	01.10.20...р.	01.01.20...р.	Зміна за 3 міс.	Зміна за 12 міс.
Втрати відносно прибутку за 12 міс., рази					
Відношення					
Втрати відносно капіталу, %					
Відношення					
Сума до капіталізації, грн					
Сума					

* Побудовано автором на основі звітності зарубіжних банків.

За результатами СТ КР пропонується надавати коментарі.

По-четверте, забезпечити однаковий ступінь деталізації інформації щодо проведеного стрес-тестування кредитного ризику за окремими банками. Крім того, результати стрес-тесту слід своєчасно розміщувати у відповідних звітах на веб-сайтах банків. Так інформація не втратить своєї цінності та буде більш корисною для широкого кола користувачів.

По-п'яте, забезпечити щорічне макроекономічне СТ КР банківської системи України з обов'язковою публікацією результатів у спеціальному щорічному звіті НБУ. Як свідчать дослідження зарубіжних центральних банків, зазначений звіт, як правило, стосується аналізу та підтримки фінансової стабільності. Інформація щодо ризиків, які притаманні банківській системі, є окремою та вагомою, чільною за обсягом главою, де окремим розділом висвітлюються дані стосовно проведення СТ ризиків та їх результати. Інформування громадськості щодо переліку банків, які не пройшли стрес-тест, додатково підвищить рівень прозорості вітчизняного банківського сектора.

Висновки. Прозорість стрес-тестування банківських ризиків є важливим принципом реалізації політики національного регулятора та розвитку окремих банківських установ. Сучасне мінливе економічне та політичне середовище здатне суттєво похитнути фінансову стабільність країни. Тому прозорість банківської системи у напрямку стрес-тестування є ключовою умовою діяльності банків.

Прозорість процедури стрес-тесту кредитного ризику в Україні повинна забезпечити підвищення рівня інвестиційної привабливості та якості корпоративного управління банків. Інформаційна відкритість стрес-тестування кредитного ризику у вітчизняних банках має надто низький рівень. Національному банку України слід ґрунтовно підійти до вирішення цієї проблеми, зважаючи на сучасні глобальні тенденції у сфері банківського нагляду, а саме: контролювати належне виконання вітчизняними банками вимог Методичних рекомендацій щодо проведення стрес-тестування у банках; уніфікувати та привести до міжнародних стандартів розкриття інформації річної фінансової звітності у межах розділу щодо управління ризиками; забезпечити

однаковий ступінь деталізації інформації щодо проведеного стрес-тестування кредитного ризику за окремими банками, а також щорічне макроекономічне стрес-тестування кредитного ризику банківської системи України з обов'язковою публікацією результатів у спеціальному щорічному звіті.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. *Моисеев С. Р.* Транспарентность банков и рыночная дисциплина: поиск эффективных решений / С. Р. Моисеев // Банковское дело. — 2011. — № 1. — С. 30–36.
2. *Максимова А. В.* Макроекономічне стрес-тестування банків в Україні: проблеми та можливості / А. В. Максимова : зб. наук. пр. ДВНЗ "Укр. акад. банків. справи НБУ". — 2012. — Вип. 35. — С. 313–324.
3. *Савченко Т. Г.* Значення фінансової звітності у забезпеченні транспарентності банківської діяльності / Т. Г. Савченко, А. О. Закутня // Вісник Унту банків. справи Нац. банку України. — 2014. — № 1 (19). — С. 222–228.
4. *Чуб О. О.* Транспарентність діяльності центральних і ділових банків / О. О. Чуб // Вісник соц.-екон. досліджень. — 2012. — Вип. 2 (45). — С. 304–310.
5. *Пашковська М. В.* Поняття транспарентності в сучасній науці "Державне управління" [Електронний ресурс] / М. В. Пашковська // Ефективність державного управління. — 2013. — Вип. 34. — С. 135–143. — Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/j-pdf/efdu_2013_34_16.pdf.
6. *Офіційний сайт Національного банку України* [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.bank.gov.ua>.
7. *Інформаційний портал "Finance.ua"* [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://news.finance.ua/ua/news/~/337930>.

Стаття надійшла до редакції 04.06.2015.

Anisimova L. Transparency of stress-testing of bank credit risk.

Background. *Transparency of stress-testing of credit risk is able to substantially promote trust to the banks of creditors, investors and population, and also to activate all market participants. Needless to say that forming open environment in the field of carrying out stress tests will provide stability of functioning of the banking system on the whole by every bank that is why research of this economic phenomenon is topical enough and important on the modern stage of bank sector development.*

The review of scientific sources in this field testifies that quite a bit domestic and foreign scientists were engaged in research of different aspects of transparency of bank activity. However study of essence and necessity of transparency of stress-testing of bank risks, and especially credit, as one of most substantial in bank activity, needs the detailed theoretical and practical research.

The **aim** of the research is study of theoretic-methodical and practical principles of providing transparency of stress-testing of bank credit risk to support financial stability of the banking system of any country.

Materials and methods. *The informative base of research of the transparency of stress-testing of bank credit risk was formed from such sources, as the scientific articles of this subject, official sites of world leading banks and internet-source of economic news.*

The results of research. *Transparency of stress tests of credit risk, as one of the most valid in banks, is characterized with an informative openness, publicity of central*

bank or/and particular bank in relation to procedure of stress-testing, including methodology, time, description of macro- or/and microeconomic factors, results of passing stress tests and others like that with the purpose of subsequent prognosis and analytic geometry of influence of credit risk on activity of bank sector or/and separate bank.

Too low level of transparency of stress-testing of not only credit risk but also all bank risks, in Ukraine substantially hampers development bank the sector of country. National Bank has to solve this problem that will provide efficiency of control system of bank risks at the level of particular domestic banks and banking system on the whole.

Conclusion. *Procedure transparency of credit risk stress-testing in Ukraine must provide the increase of investment attractiveness level and quality of corporate management of banks. The NBU must: control the proper implementation by the domestic banks of requirements of Methodical recommendations in relation to stress-testing in banks; unify to the international standards access to the information of the annual financial reporting within the limits of section in relation to management risks; to provide the identical degree of working out in detail information on conducted stress-testing of credit risk in particular banks, and also annual macroeconomic stress-testing of credit risk of the banking system of Ukraine with the obligatory publication of results in the special annual report.*

Keywords: stress-testing, banking system, scenario, national regulator, business activity.

REFERENCES

1. *Moiseev S. R.* Transparentnost' bankov i rynochnaja disciplina: poisk jeffektivnyh reshenij / S. R. Moiseev // *Bankovskoe delo*. — 2011. — № 1. — S. 30–36.
2. *Maksymova A. V.* Makroekonomichne stres-testuvannja bankiv v Ukraini: problemy ta mozhlivosti / A. V. Maksymova : zb. nauk. pr. DVNZ "Ukr. akad. bankiv. spravy NBU". — 2012. — Vyp. 35. — S. 313–324.
3. *Savchenko T. G.* Znachennja finansovoi' zvitnosti u zabezpechenni transparentnosti bankivs'koi' dijal'nosti / T. G. Savchenko, A. O. Zakutnjaja // *Visnyk Un-tu bankiv. spravy Nac. banku Ukrainy*. — 2014. — № 1 (19). — S. 222–228.
4. *Chub O. O.* Transparentnist' dijal'nosti central'nyh i dilovyh bankiv / O. O. Chub // *Visnyk soc.-ekon. doslidzen'*. — 2012. — Vyp. 2 (45). — S. 304–310.
5. *Pashkovs'ka M. V.* Ponjattja transparentnosti v suchasnij nauci "Derzhavne upravlinnja" [Elektronnyj resurs] / M. V. Pashkovs'ka // *Efektyvnist' derzhavnogo upravlinnja*. — 2013. — Vyp. 34. — S. 135–143. — Rezhym dostupu : http://nbuv.gov.ua/j-pdf/efdu_2013_34_16.pdf.
6. *Oficijnyj sajt Nacional'nogo banku Ukrainy* [Elektronnyj resurs]. — Rezhym dostupu : <http://www.bank.gov.ua>.
7. *Informacijnyj portal "Finance.ua"* [Elektronnyj resurs]. — Rezhym dostupu : <http://news.finance.ua/ua/news/~/337930>.